

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 21 lipca 2020 r.

DKO-WEK.4041.78.2020.MR

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w związku z Pana pismem VII.7037.56.2020.AT, dotyczącym organizacji i przeprowadzenia egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2019/2020 proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Od marca br., w okresie po ogłoszeniu na terenie Polski stanu zagrożenia epidemicznego, a później stanu epidemii, organizacja pracy jednostek systemu oświaty była dostosowywana do szczególnych warunków, związanych z tymi stanami. Wszystkie decyzje dotyczące organizacji pracy szkół podejmowane były odpowiednio do rozwoju sytuacji epidemicznej i rekomendacji organów państwa odpowiedzialnych za bezpieczeństwo zdrowotne obywateli.

Działaniami tymi były: czasowe ograniczenie funkcjonowania szkół i placówek, zobowiązanie szkół do prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, przesunięcie terminu egzaminów zewnętrznych. Przy czym w pierwszym okresie ograniczeń w funkcjonowaniu szkół trudno było ocenić czy i kiedy egzaminy będą mogły zostać przeprowadzone.

Warunki i sposób przeprowadzenia egzaminów zewnętrznych regulują przepisy ustawy o systemie oświaty¹, rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r.² oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r.³

Zgodnie z ww. przepisami, egzamin ósmoklasisty jest przeprowadzany w terminie głównym w kwietniu oraz w terminie dodatkowym w czerwcu⁴, natomiast egzamin maturalny jest przeprowadzany jeden raz w ciągu roku, w okresie od maja do września, w terminie głównym, dodatkowym i poprawkowym⁵, zgodnie z ogłaszaniem corocznie⁶ na stronie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, komunikatem dyrektora tej Komisji⁷.

W związku z ww. harmonogramem przeprowadzania egzaminów zewnętrznych w roku szkolnym 2019/2020 w każdej szkole w odpowiednich terminach powołano zespoły egzaminacyjne i ustalono składy zespołów nadzorujących.

Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, na podstawie upoważnień zawartych w art. 30b i 30c ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe⁸ określił warunki funkcjonowania przedszkoli, szkół i placówek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w rozporządzeniach:

¹ Ustawa z dnia 7 września 1999 r. o systemie oświaty (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 1481, z późn. zm.) – dalej: *ustawa o systemie oświaty*.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz. U. poz. 2223, z późn. zm.) – dalej: *rozporządzenie o egzaminach zewnętrznych*.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty (Dz. U. poz. 1512, z późn. zm.) – dalej: *rozporządzenie o egzaminie ósmoklasisty*.

⁴ Zgodnie z art. 44zt ustawy o systemie oświaty.

⁵ Zgodnie z art. 44ztc ustawy o systemie oświaty.

⁶ Nie później niż do dnia 20 sierpnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym jest przeprowadzany egzamin ósmoklasisty i egzamin maturalny – zgodnie z § 6 pkt 1 rozporządzenia o egzaminach zewnętrznych.

⁷ Dotyczący roku szkolnego 2019/2020 – *Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 6 sierpnia 2019 r. w sprawie harmonogramu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu maturalnego w 2020 r.*

https://cke.gov.pl/images/KOMUNIKATY/20190806%20E8%20EG%20EM%20Komunikat%20o%20harmonogramie%20AKT_20190819.pdf

⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.

- 1) z dnia 11 marca 2020 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. poz. 410);
- 2) z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID – 19 (Dz. U. poz. 493).

Jest rzeczą bezsporną, że zarówno egzamin maturalny, jak i egzamin ósmoklasisty oraz egzaminy zawodowe mogły odbyć się tylko w warunkach, które nie będą zagrażały zdrowiu egzaminowanych i egzaminatorów. Z tego powodu konieczne było odsunięcie w czasie terminu przeprowadzania egzaminów i zorganizowanie ich w warunkach rekomendowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia, w sposób możliwie najbardziej bezpieczny. Określone w dotychczasowych harmonogramach egzaminacyjnych terminy przeprowadzania egzaminów musiały ulec zmianie.

W § 11 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej został zobowiązany, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania do ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Centralnej Komisji Egzaminacyjnej komunikatu w sprawie zmiany harmonogramu przeprowadzania w roku szkolnym 2019/2020 egzaminów zewnętrznych w terminie głównym, dodatkowym i – w przypadku egzaminu maturalnego – terminie poprawkowym.

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej 24 kwietnia 2020 r. – na podstawie ww. przepisów - ogłosił komunikat w sprawie harmonogramu przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty, egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu maturalnego w 2020 roku.

Dla egzaminu maturalnego wskazano termin główny - w dniach od 8 do 29 czerwca 2020 r. (tylko część pisemna, w tym roku nie był przeprowadzany egzamin ustny). Termin dodatkowy wyznaczono na 8 - 17 lipca 2020 r. Wyniki egzaminu maturalnego będą znane do 11 sierpnia

2020 r. Egzamin poprawkowy odbędzie się 8 września 2020 r., a jego wyniki zostaną ogłoszone do 30 września br.

Dla egzaminu ósmoklasisty w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz w szkołach dla dorosłych, w których nauka kończy się w semestrze wiosennym, wskazano termin od 16 do 18 czerwca 2020 r. Termin dodatkowy to 7- 9 lipca 2020 r. Wyniki egzaminu ósmoklasiści poznają do 31 lipca br.

Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie (formuła 2012 i formuła 2017) został przeprowadzony w terminie od 22 czerwca br. do 9 lipca. Natomiast egzamin zawodowy (formuła 2019) zaplanowany jest od 17 do 28 sierpnia 2020 r.⁹

Egzaminy zostały zorganizowane w warunkach odpowiednich do sytuacji epidemicznej w momencie ich przeprowadzania, rekomendowanych przez Głównego Inspektora Sanitarnego i Ministra Zdrowia. Przygotowywane zostały rozwiązania, które umożliwiły przeprowadzenie egzaminów w sposób maksymalnie bezpieczny. Oprócz stosowanych już w ubiegłych latach zasad, dotyczących m.in. dni wolnych dla uczniów nieprzystępujących do egzaminów podczas dni, w których są przeprowadzane egzaminy, do których przystępują największe grupy uczniów, albo zachowania odpowiednich odległości pomiędzy uczniami rozwiązującymi zadania w arkuszach egzaminacyjnych, w tym roku wprowadzono możliwość rozpoczynania egzaminu ósmoklasisty (oraz innych egzaminów) dla kolejnych grup zdających z przesunięciem czasowym, np. o 9:00, 9:20, 9:40 tak, aby zdający nie spotykali się w dużych grupach przed wejściem do sali egzaminacyjnej

Ponadto przygotowane zostały przez Ministerstwo Edukacji Narodowej, Centralną Komisję Egzaminacyjną oraz Główny Inspektorat Sanitarny i opublikowane 15 maja 2020 r.¹⁰ wytyczne dotyczące organizowania i przeprowadzania egzaminów zewnętrznych:

⁹ Formuła 2012/2017/2019 – oznacza podstawę programową kształcenia w zawodach, z którą zgodny jest egzamin (2012 – podstawa programowa z 2012 r., 2017 – podstawa programowa z 2017 r., 2019 – podstawa programowa z 2019 r.).

¹⁰ M.in. na stronie internetowej MEN: <https://www.gov.pl/web/edukacja/wytyczne-gis-mz-i-men> oraz CKE: <https://cke.gov.pl/wytyczne-dotyczace-organizowania-i-przeprowadzania-w-2020-r-egzaminow-e8-eg-em-epkwz-ez/>

ósmoklasisty, gimnazjalnego, maturalnego, potwierdzającego kwalifikację w zawodzie oraz zawodowego w 2020 r.

W dokumencie określono m.in. wytyczne dotyczące:

- osób, które mogą być obecne na terenie szkoły podczas egzaminu;
- zasad korzystania z przyborów podczas egzaminów;
- środków ochrony osobistej zdających oraz innych osób biorących udział w organizowaniu i przeprowadzaniu egzaminów, w tym zasady dotyczące zakrywania ust i nosa;
- środków bezpieczeństwa związanych z organizacją przestrzeni, budynków, pomieszczeń, w tym sposobów aranżacji budynku szkoły oraz sal egzaminacyjnych;
- możliwych modyfikacji w sposobie przeprowadzania egzaminu;
- szczególnych rozwiązań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa przeprowadzania egzaminu z danego przedmiotu, z danej kwalifikacji lub w danej sytuacji;
- sposobu postępowania w przypadku podejrzenia zakażenia u członka zespołu egzaminacyjnego lub u zdającego.

Dokument zawiera zarówno wytyczne, które muszą być wdrożone obligatoryjnie, jak i te mające formę możliwych dla dyrektora szkoły, ośrodka lub placówki rozwiązań.

Wśród wytycznych, które są obowiązkowe, podkreślone zostały w szczególności kwestie dotyczące zachowania społecznego dystansu oraz dezynfekcji, w tym wskazano na:

- obowiązek zakrywania ust i nosa przez zdających, do momentu zajęcia miejsca w sali egzaminacyjnej;
- konieczność ustawienia ławek w sali egzaminacyjnej w taki sposób, aby pomiędzy zdającymi zachowany był co najmniej 1,5-metrowy odstęp w każdym kierunku;
- obowiązek dezynfekcji ławek i krzeseł w sali egzaminacyjnej przed i po każdym egzaminie oraz materiałów, sprzętów i narzędzi, z których korzysta więcej niż jeden zdający;
- konieczność korzystania przez każdego zdającego z własnych przyborów piśmienniczych, linijki, cyrkla, kalkulatora, itd.;
- konieczność wdrożenia wszelkich możliwych rozwiązań, które pozwolą uniknąć tworzenia się grup zdających przed szkołą oraz przed salą egzaminacyjną przed rozpoczęciem egzaminu oraz

po jego zakończeniu – podane są przykładowe sposoby, dyrektor szkoły może wdrożyć inne, bardziej właściwe w konkretnej sytuacji.

W wytycznych znalazły się również m.in. szczegółowe instrukcje dotyczące przeprowadzania:

- egzaminu z udziałem nauczyciela wspomagającego;
- egzaminu w miejscu innym niż szkoła, w tym w domu zdającego – w przypadku uczniów, którzy korzystają z takiego dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu;
- części ustnej egzaminu maturalnego (przeprowadzanej wyłącznie na wniosek zdającego, który musi przedstawić wynik egzaminu w postępowaniu rekrutacyjnym do uczelni zagranicznej);
- egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie i egzaminu zawodowego w kwalifikacjach, w których rozwiązanie zadania lub zadań egzaminacyjnych wymaga bezpośredniego kontaktu zdającego z inną osobą

oraz wiele innych wskazań dotyczących rekomendowanego sposobu postępowania w sytuacjach szczególnych, np. zdających, którzy ze względów zdrowotnych nie mogą zakrywać ust i nosa maseczką.

Materiały do przeprowadzenia egzaminów zewnętrznych zostały spakowane i przechowywane w paczkach przygotowanych do rozestania do szkół zgodnie z harmonogramem przeprowadzania egzaminu. Okres pomiędzy spakowaniem materiałów egzaminacyjnych a przekazaniem ich do szkół dawał gwarancję, że materiały te będą bezpieczne dla zdających i nauczycieli.

Odnosząc się do oczekiwań dotyczących rezygnacji z egzaminów zewnętrznych w 2020 r. należy wyjaśnić, że zasadniczym celem wprowadzenia systemu egzaminów zewnętrznych było umożliwienie dokonywania oceny wiadomości i umiejętności uczniów i absolwentów według jednakowych kryteriów. Dzięki temu wyniki egzaminów zewnętrznych są porównywalne w skali ogólnopolskiej oraz są jednym ze wskaźników świadczących o efektywności kształcenia.

Wyniki egzaminów zewnętrznych pełnią również istotną rolę w procesie rekrutacji na wyższe etapy kształcenia. Dzięki nim rekrutacja zarówno do szkół ponadpodstawowych, jak i do szkół wyższych, odbywa się na przejrzystych zasadach. Egzaminy zewnętrzne pozwalają na zdiagnozowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów, ocenę jakości oddziaływań edukacyjnych szkół oraz porównywalność wyników

egzaminacyjnych bez względu na miejsce edukacji ucznia. Rezygnacja z egzaminów zewnętrznych i przeprowadzenie postępowania rekrutacyjnego tylko na podstawie wyników ocen wymienionych na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej nie daje możliwości porównania wyników ucznia z wynikami pozostałej populacji uczniów danego rocznika. Indywidualne oceny ucznia ustalone na świadectwie ukończenia szkoły odzwierciedlają ocenę jego umiejętności w populacji uczniów szkoły, którą ukończył, bez możliwości obiektywnego porównania z ocenami uzyskanymi przez uczniów innych szkół. Wyłączenie, choćby czasowe (tylko w tym roku szkolnym), egzaminu ósmoklasisty z harmonogramu przeprowadzania egzaminów zewnętrznych naruszyłoby obiektywne i porównywalne w skali kraju narzędzie rekrutacyjne.

Należy także zauważyć, że pogląd o konieczności wycofania się z egzaminów zewnętrznych nie znajdował zwolenników w środowisku akademickim.

W odniesieniu do egzaminu maturalnego, Prezydium Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w stanowisku z 7 kwietnia 2020 r. wskazało, że „Matura będąca od 20 lat w istocie egzaminem wstępnym na uczelnie, jest jednakową dla wszystkich, sprawiedliwą miarą poziomu przygotowania kandydatów do podjęcia studiów, zapewniającą zarówno porównywalność wyników w skali kraju, jak i dostateczną rozdzielczość, niezbędną w rekrutacji na oblegane kierunki studiów. Dlatego należy zachować tę formę rekrutacji także w bieżącym roku”.

Jednocześnie Konferencja zwracała uwagę, że egzaminy mogą odbywać się tylko w warunkach, które nie będą zagrażały życiu i zdrowiu zdających i z tego powodu konieczne może być ich odsunięcie w czasie. Konferencja Rektorów deklarowała również, że uczelnie akademickie są gotowe odłożyć decyzje rekrutacyjne na studia do czasu otrzymania wyników tegorocznej matury.

Również Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego w uchwale z 20 kwietnia 2020 r. w sprawie egzaminów zewnętrznych podkreśliła fundamentalną rolę, jaką system ten odgrywa w procesie rekrutacji zarówno do szkół wyższych, jak i ponadpodstawowych, wskazując na obiektywną i porównywalną w skali kraju miarę poziomu przygotowania kandydatów do podjęcia dalszej nauki, co stwarza równe szanse w staraniu się o dostęp do następnego etapu edukacji.

W opinii Rady, również w 2020 r. rekrutacja powinna zostać przeprowadzona na podstawie wyników egzaminów zewnętrznych.

Uprzejmie informuję, że egzaminy są prowadzone zgodnie z ogłoszonym 24 kwietnia br. harmonogramem i przebiegają sprawnie. W przypadku egzaminu maturalnego nie było znacząco więcej zgłoszeń na egzamin w terminie dodatkowym niż każdego innego roku.

Warunki i terminy rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i na studia wyższe zostały odpowiednio dostosowane do zmian terminów przeprowadzania egzaminów.

Z poważaniem

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

Maciej Kopeć
Podsekretarz Stanu
/ – podpisany cyfrowo/